

تکرار تجربه تلخ برجام با محرمانه کردن قراردادهای نفتی!

«پیش نویس قراردادهای جدید نفتی (موسوم به IPC) به تصویب دولت رسید» خبری که انتشار آن از روز چهارشنبه، تردید پرابهام و نگرانی‌های زیادی را بین دلسوزان منافع ایران و انقلاب برانگیخت. چرا!؟

«پیش نویس قراردادهای جدید نفتی (موسوم به IPC) به تصویب دولت رسید» خبری که انتشار آن از روز چهارشنبه، تردید پرابهام و نگرانی‌های زیادی را بین دلسوزان منافع ایران و انقلاب برانگیخت. چرا!؟ چون به نظر می‌رسد دولتمردان، این بار هم مثل برجام می‌کوشند همه چیز را در «تاریکی مطلق» پیش ببرند و تنها، هنگامی پرده از کارشان براندازند که همه چیز تمام شده و مردم، بعنوان تماشاچیان تشریفاتی، به تماشای امضا دوطرف دعوت شوند! این تجربه تلخ دولت یازدهم، اکنون در حال امضا در حوزه مهم نفت است. در حالی که طرف‌های خارجی دیر یا زود به متن کامل قرارداد دست خواهند یافت، عدم انتشار آن برای مردم و نخبگان، هیچ توجیه منطقی نداشته و بدون تردید به دامن زدن به جو بی اعتمادی و نگرانی نسبت به اقدامات دولت منجر خواهد شد.

بعد از امضا ایرادات را بگویید!

در گرماگرم مذاکرات هسته‌ای و آن روزهایی که هرکس به هر نحو ممکن، نظرات کارشناسی و دقیق خود مبنی بر یادآوری خطرات برجام را گوشزد می‌کرد، آقای ظریف وزیر خارجه کشورمان سخن عجیبی گفت که بسیاری از کارشناسان را ناامید کرد و به آنها فهماند که همه چیز پشت درهای بسته تنظیم شده است و اعتراضات تأثیری ندارد! ظریف اعلام کرد برای اعتراض کردن عجله نکنید! حالا که چیزی تنظیم و نهایی نشده! منتقدان اندکی صبر کنند، پس از انعقاد قرارداد، اگر نکته‌ای بود بیان کنند! این سطح از برخورد و توجه به منتقدان بود که نتایج آن را هم‌اکنون می‌بینیم و به فرموده رهبر انقلاب، با گذشت شش ماه از اجرای برجام، هیچ دستاورد ملموسی برای مردم حاصل نشده است!

تکرار حرکت در تاریکی، اینبار در نفت!

قراردادهای جدید نفتی از مدت‌ها پیش موجب نگرانی و اعتراض طیف گسترده‌ای از متخصصان اقتصادی با هر گرایش سیاسی شده است. این کارشناسان، عمدتاً نگران به خطر افتادن منافع ملی در سالهای طولانی در موضوعات زیر هستند:

نحوه برداشت از ذخایر نفت و امکان خسارت‌های شدید به مخازن، بی‌اعتنایی و ضربه به ظرفیت‌های کارشناسی داخلی در میان مدت، عدم رعایت حقوق حاکمیتی و واگذاری برخی از آنها، فقدان ضمانت اجرا و نحوه جبران خسارت ایران در صورت نقض قرارداد توسط طرف مقابل (نظیر رفتار برخی شرکت‌های غربی در دوره تحریم و نقض یکطرفه قرارداد که بدون جبران خسارت انجام می‌شد)، عدم پیش‌بینی انتقال فناوری و خام‌فروشی محض، عدم استقلال نهاد ناظر بر قراردادهای از یک حلقه خاص و متنفع و منتفع در وزارت نفت، و....

تجربه گذشته کافی نیست!؟

آیا سرنوشت پرخسارت و عایدی «تقریباً هیچ» برجام کافی نیست تا از تکرار روند «محرمانه سازی»، «راه بینداز و جا بینداز»، «تلقین هر روز 170 میلیون دلار خسارت در صورت تاخیر در تصویب» و «تصویب عجولانه به هر قیمت» پرهیز کنیم؟ آیا سرنوشت مصیبت بار قرارداد گازی کرسنت و تحمیل چهارده و نیم میلیارد دلار خسارت به کشور برای عبرت کافی نیست؟ دولت و وزارت نفت باید به طور تطبیقی و دقیق گزارش دهند که کدام تکالیف اصلاحی بر عهده شان بوده و چه کرده اند؟ و با کدام منتقدان اصلی ولو در حد نیم ساعت جلسه گذاشته اند!؟

چند نکته از قرارداد

طراحان اصلی مدل جدید کسانی هستند که مدل‌های سابق نیز توسط آنان طراحی شده است! و این نگرانی وجود دارد که برخی از آسیب‌های قبلی تکرار شود.

نسخه پیشین قرارداد بگونه‌ای بود که انتقال فناوری در چارچوب آن به هیچ وجه صورت نمی‌پذیرفت آیا اکنون این نقص برطرف شده است!؟

بر اساس آخرین نسخه قرارداد، اطلاعات مخازن نفتی کشور در این چارچوب جدید توسط آمریکایی و انگلیسی و صهیونیستی ترین شرکتهای بین المللی نفتی به آسانی مورد سرقت قرار می گرفت و آنها به طور کامل میتوانند آینده نفتی و مخصوصا گازی کشور را پیش بینی کنند. آیا اصلاحات اخیر این عیب را بر طرف کرده است؟!

ایرادات سازمان بازرسی

سازمان بازرسی کل کشور، 13 ایراد اساسی به قرار داد داشت که به دلیل عدم انتشار محتوای جدید، معلوم نیست آن ایرادات برطرف شده است یا نه؟! مهمترین ایرادات سازمان مذکور عبارتند از: فقدان تنوع الگوی قرارداد، تسلط شرکتهای خارجی بر منابع انرژی ایران، فقدان مادهای درباره انتقال فناوری و دانش به کشور، فقدان مادهای برای مدیریت مخازن کشور و فقدان سازوکار منطقی برای جریمه طرف خارجی در صورت عدم اجرای تعهدات.

اکنون معلوم نیست پس از اصلاحات مورد ادعا، کدامیک از این ایرادات مهم و تعیین کننده برطرف شده است؟ هیچ جایگزینی وجود ندارد؟!

صاحبان و ذینفعان قراردادهای جدید نفتی می کوشند اینگونه وانمود کنند که نسخه کنونی، بیگانه نسخه نجات بخش نفت ماست و اساسا هیچ راه دیگری وجود ندارد و منتقدین جز غر زدن، حرف دیگری ندارند! اما باید بدانیم بهترین مدل قرارداد نفتی که منافع کشور را به طور کامل در ابعاد فنی و اقتصادی تأمین کند توسط اساتید به صورت کامل تشریح شده است و در برخی موارد در سطح خرد این کار صورت پذیرفته است که دو مشکل اساسی تأمین مالی پروژهها و توان فنی را که همواره مسئولین نفتی کشور بر آن تأکید دارند را برطرف می کند. پس این تصور در میان خواص و عوام وجود نداشته باشد که مدل دیگری وجود ندارد.

منافع ملی یا منافع یک گروه خاص؟!

ساختار قراردادهای جدید، بخصوص آنجا که پای «باشگاه نفت و نیرو» به میان می آید، بر باد دهنده ثروت ملی و ایجادکننده رانت برای اعضای باشگاه و سپس شرکت های خارجی است. برخی از مهمترین اعضای کابینه و بسیاری دیگر از اعضای جریان کارگزاران و اصلاح طلب، عضو باشگاه نفت هستند و متن قرارداد، تأمین کننده آینده و منافع این عده است. آیا این افراد، جاده صاف کن شرکت های خارجی در کشور نیستند؟!

امید می رود اصلاحات انجام شده، برطرف کننده نگرانی های منتقدان باشد اما همین که متن نهایی کماکان محرمانه است و در اختیار عموم قرار نگرفته، باعث ادامه نگرانی ها می شود و این پرسش اساسی را به میان می آورد که مگر قرار نیست این قرار داد به دست شرکت های خارجی برسد و آنها بر اساس آن با ما توافق کنند؟! پس چرا دولت آنها را محرم می داند اما مردم خودش را نا محرم؟! آیا همین برای شک و تردید در باره ادعای اصلاح قرارداد کافی نیست؟!